OILA FAROVONLIGINI TA’MINLASHDA QADRIYATLARDAN FOYDALANISH MEXANIZMI

Musurmanova O. M.
Respublika Oila va xotin-qizlar qo‘mitasi huzuridagi
"Oila va gender" ilmiy-tadqiqot instituti direktor o‘rinbosari,
Respublika "Oqila ayollar" harakati yetakchisi,
pedagogika fanlari doktori, professor

Annotatsiya. Mazkur maqolada oila farovonligini ta’minlashda milliy va umuminsoniy qadriyatlardan foydalanishning nazariy va amaliy asoslari tahlil qilingan. Oilaviy qadriyatlarning mazmuni, ularning oila ma’naviyati, ijtimoiy barqarorlik va ma’naviy-axloqiy muhitni mustahkamlashdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, mahalla, ta’lim muassasalari, davlat va jamoat tashkilotlari hamkorligida oilalarni qo‘llab-quvvatlash, xotin-qizlar faolligini oshirish hamda qadriyatlar asosida oila institutini rivojlantirish mexanizmlari va amaliy tavsiyalar bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: oila farovonligi, oilaviy qadriyatlar, milliy qadriyatlar, ma’naviy tarbiya, oila instituti, mahalla, xotin-qizlar faolligi, ma’naviy-axloqiy muhit, hamkorlik mexanizmi.

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические и практические основы использования национальных и общечеловеческих ценностей в обеспечении благополучия семьи. Раскрываются содержание семейных ценностей и их значение для укрепления духовно-нравственных основ семьи, социальной стабильности и нравственной среды общества. Особое внимание уделено механизмам взаимодействия махалли, образовательных учреждений, государственных и общественных организаций в поддержке семей, повышении активности женщин и совершенствовании института семьи на основе ценностей.

Ключевые слова: благополучие семьи, семейные ценности, национальные ценности, духовно-нравственное воспитание, институт семьи, махалля, социальная активность женщин, духовно-нравственная среда, механизм взаимодействия.

Abstract. This article examines the theoretical and practical foundations of using national and universal values to ensure family well-being. It highlights the essence of family values and their role in strength-

ening the spiritual and moral foundations of the family, social stability, and the moral environment. The study also focuses on cooperation among mahallas, educational institutions, governmental and public organizations in supporting families, enhancing women's participation, and improving the family institution through value-based mechanisms and practical recommendations.

Keywords: family well-being, family values, national values, spiritual and moral education, family institution, mahalla, women's participation, moral environment, cooperation mechanism.

"Agar jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo'Isa, uning joni va ruhi ma'naviyatdir. Biz yangi O'zbekistonni barpo etishga qaror qilgan ekanmiz, ikkita mustahkam ustunga tayanamiz. Birinchisi – bozor tamoyillariga asoslangan kuchli iqtisodiyot. Ikkinchisi – ajdodlarimizning boy merosi va milliy qadriyatlarga asoslangan kuchli ma'naviyat".

Shavkat Mirziyoyev Oila jamiyat tayanchi, insonning baxt qo'rg'onidir. Shu bois bugungi kunda mamlakatimizda oila institutini mustahkamlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Uning ijtimoiy-ma'naviy barkamolligi davlat va jamiyat farovonligi, oilalar mustahkamligi va xotin-qizlar faolligini oshirish negizidir. Darhaqiqat, jamiyat va davlat farovonligi, gullab-yashnashi oilalar tinchligi va xotirjamligi uning ma'naviy-axloqiy poydevorining mustahkamligiga bog'liq. Shu boisdan ham mamlakatimizda amalga oshirilayotgan tub islohotlar mazmunida mahallalarda oila manfaatlarini huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy va ma'naviy farovonligini ta'minlashga alohida e'tibor berilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 18-fevraldagi "Jamiyatda ijtimoiy-ma'naviy muhitni sog'lomlashtirish, mahalla institutini yanda qo'llab-quvvatlash hamda oila va xotin-qizlar bilan ishlash tizimini yangi darajaga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5938-son, 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son, 2022-yil 7-martdagi "Oila va xotin-qizlarni tizimli qo'llab-quvvatlashga doir ishlarni yanada jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-87-son Farmonlari, 2023-yil 21-dekabrdagi "Oilalarni mustahkamlash va xotin-qizlar faolligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 401-son Qarori oila a'zolari, xotin-qizlarning ma'naviy qadriyatlar vositasida qo'llab-quvvatlashning ijtimoiy-siyosiy asosi bo'lib xizmat qiladi. Ushbu huquqiy-me'yoriy asoslarning talab va takliflarini amalga oshirishda respublikamiz miqiyosida faoliyat olib boradigan oila va xotin-qizlar masalalari tizimi mutaxassislari faoliyatini samarali tashkil etish maqsadga muvofiqdir.

Darhaqiqat, yeryuzida insoniyatning paydo bo'lishi bilan madani-

yyashashga bo'lgan ehtiyoj ortib bordi. Turli urf-odatlar, rasm-rusmlar, an'analar, afsonaviy tarixiy obidalar va boshqa moddiy va nomoddiy osori – atiqalarning paydo bo'lishida oila asos bo'lgan. Bizning bobo-kolonlarimiz ikki Renessansga (9-12 asr; 15 asrlar) asos solganligi bejiz emas.

Uchinchi Renessans poydevorini ma'naviy barqarorligini ta'minlashning poydevori ham oila va uning ma'naviy qadriyatlari hisoblanadi. Lekin, ayni vaqtda oila va xotin-qizlar o'rtasida turli yo'nalishlarda o'ziga xos muammolarning mavjudligi, ularni bartaraf etishda jamiyatdagi oila va xotin-qizlar masalalari tizimi mutaxassislarining barcha davlat va nodavlat tashkilotlarining hamkorligida, bir yoqadan bosh chiqarib ishlashni talab etadi. Darhaqiqat, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 21-dekabrdagi “Oila va xotin-qizlar qo'mitasining faoliyatini takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi PF-208-son Farmonida 11 ta ustuvor yo'nalish, Oila va xotinqizlar qo'mitasining Respublika, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar, Toshkent shahri 208 ta tuman (shahar)lari, 10000 ga yaqin mahallalarida 7 ta yangi tizim tuzulmasi joriy etildi. 2023 yil 21 dekabrdagi “Oilalarni mustahkamlash va xotin-qizlar faolligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi 401son Qarorining “YO'L XARITASI”ning 9 ta asosiy yo'nalishlarining barchasida oila a'zolari, xotin-qizlar va yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash bo'yicha muhim chora-tadbirlar, yangi-yangi tizimlar, loyihalar belgilab berildi.

Prezidentimizning 2022-yil 28-yanvardagi “20222026yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida"gi PF-60-son Farmonida belgilab berilgan 7 tayo'nalishning beshinchi “Ma'naviy taraqqiyotni ta'minlash va sohaniyangi bosqichga olib chiqish"yo'nalishi bo'yicha 71-78 maqsadlarning mohiyati ham oilaning ma'naviy poydevorini mustahkamlashga qaratilgan bo'lib, mahalla xotin-qizlar faollari uchun huquqiy asos hisoblanadi.

Oilalar farovonligini ta'minlashning asosi-milliy qadriyatlarga amal qilish hisoblanadi.

Qadriyat – insoniyat paydo bo'lishi bilan uning tili, urf-odatlari, an'analari, dini, madaniyati, ezgulikni ifodalovchi axloqiy fazilatlari vujudga kela boshlagan. Ularning mazmunida xalqning hayot tarzi, ruhiyati, ma'naviyati, madaniyati, turmush tarzi, o'y-hayollari aks etgan. Qadriyatlar avloddan-avlodga o'tib kelayotgan va ma'lum jamiyatlar va ijtimoiy guruhlarda uzoq vaqt davomida takrorlanib keladigan ijtimoiy va madaniy meros hisoblanadi.

Shunday qilib, qadriyat – millat va oilaning ijtimoiy-moddiy va ma'naviy manfaatlariga xizmat qiladigan hamda ular tomonidan yuk-

sak baholanib qadrlanadigan axloq-odob, urf-odat, an'ana va rasm-rusumlardir.

Oilaviy qadriyatlar – oila a'zolari tomonidan qadrlanadigan, sulolalar g'ururiga aylangan, avloddan-avlodga ma'naviy boylik sifatida o'tib, boyib, takomillashib jamiyatda oila imijini namoyon etadigan dunyoviy va diniy an'analar, urf-odatlar, rasm-rusumlar, axloq-odob qoidalaridan iboratdir. Shuningdek, oila a'zolari imijini belgilovchi axloq-odob qoidalari ham hisoblanadi. Shuningdek, inson va insoniyat uchun ahamiyatli bo'lgan barcha ijobiy natijador narsalar, erkinlik, tinchlik, adolat, ijtimoiy tenglik, ma'rifat, haqiqat, yaxshilik, go'zallik, moddiy va ma'naviy boyliklar, an'ana, urf-odat va boshqalar qadriyat hisoblanadi.

Oila ma'naviy qadriyati mazmuni: milliy va sulolaviy qadriyatlar asosida er-xotin, ota-ona va farzandlar, qaynona kelin o'rtasida o'zaro ma'naviy-axloqiy munosabatlarga ko'ra, kundalik hayot tartib-qoidalariga rioya etish, bir biriga nisbatan qadr-qimmatlilik, sadoqatlilik, har qanday vaziyatda o'zini tuta bilish, muloqot madaniyati, kamtarlik, sabr-toqatlilik, saranjomsarishtalilik, orastalilik, sermulohazalilik, odob doirasida so'zlash, turli noaxloqiy illatlardan xolis bo'lish, e'tiqodlilik, ongli intizom, milliy iftixor tuyg'usiga ega bo'lish, yurish-turish, hatti-harakat qoidalariga, sog'lom turmush tarzi (kiyinish, ovqatlanish, shaxsiy gigiena, jismoniy salomatlikni saqlash) qoidalariga amal qilish, muomala madaniyati, milliy oilaviy qadriyatlarga muhabbat, ro'g'orshunoslik madaniyatiga amal qilish, kattalarga izzatda va kichiklarga nisbatan e'tiborda bo'lish, adabiyot va san'atga muhabbatni namoyon etish, turli millat urf-odatlari, an'analari, tili, dini va madaniyatiga hurmat, bag'rikenglik, mehnat madaniyati va b.q. iboratdir.

Oila a'zolari tomonidan qadrlanadigan, sulolalar g'ururiga aylangan, avloddan-avlodga ma'naviy boylik sifatida o'tib, boyib, takomillashib jamiyatda oila imijini namoyon etadigan an'analar, urfodatlar, rasm-rusumlar, axloq-odob, kiyinish, yurish-turish, o'zaro muloqot va munosabat qoidalaridan iboratdir. Jumladan, axloqodob asosida ro'g'or yuritish qonun-qoidalari (o'zaro diplomatik muloqot va munosabat, xonadonning ekologik toza-ozodaligi, tartib-qoidasiga rioya etish, oilada “Yashil makon” g'oyasiga amal qilish; sog'lom ma'naviy muhit, tejamkorlik, tadbirkorlik, rejali, maqsad va vazifali kundalik hayot, o'zaro do'stona munosabat va b.q.;

o'zbek oilalari bilan bog'liq marosimlar (“Non sindirish marosimi”, “Mehmon kutish”, “Fotiha to'yi”, “Nikoh to'yi”, “Kelin salom”, “Yuzochdi”, “Yuzko'rsatar”, “Bet ochar” yoki “Ro'kushon”, “Quda chorlar”, “Kelin chaqiriq”, “Tug'ilgan kun”, “Beshik to'yi” (“Aqiqa” marosimi), “Ch-

aqaloq dunyoga kelishi”, “Ism qo'yish”, “Chaqaloq chilla to'yi”, “Beshik to'y”, “Soch to'y”, “Tish to'y”, “Birinchi qadam”, “Sunnat to'y”, “Xatna to'yi”, “Muchal yosh”, marhumlar xotirasiga bag'ishlab janoza nomozi, yil davomida 7, 20, 40, xotin oshi, ayol oshi, taxt urar, bibi seshanba, payshanbalik va yakshanbalik, yil oshi kabi turli to'y va motam marosimlari, udumlar, diniy va milliy bayramlar, rasm-rusumlar, urf-odatlar va b.q.);

milliy kasb-hunar mahsulotlari (kashtachilik, kosanachilik, hunarmandchilik, zargarlik, do'ppido'zlik, tikuvchilik, gilamdo'zlikdehqonchilik, chorvachilik, ovchilik va b.q.);

millatning ichki va tashqi dunyosini namoyon etuvchi milliy liboslar (atlas ko'ylak, nimcha, turli sumkachalar, kelinlik ro'molchasi, ro'mol, do'ppi, to'n, keksalar yaxtaklari, sallalari, maxsi-kalish va boshqa milliy liboslar);

turli milliy jinsiy o'yinlar (“Chillak”, “Sichqon-mushuk”, “Ot chopar”, “Ona-bola”, “Chuchmomo”, “Kim oshdi”, “Zar qalpoq”, “Soqqa oshiq”, “Churrak”, “Qarmoq”, “Ot chopar”, “Chavandoz”, “Beshtosh” va b.q.);

milliy axloq-odob qoidalari (salomlashish, ota-onalar, qarindosh-urug'lar, jigarlar, do'stu-birodarlar, barcha yoshu-keksa insonlarga nisbatan mehr-muhabbat, hurmat-izzatda bo'lish, sadoqatlilik, poklik, yordamga muhtojlarni qo'llab-quvvatlash, urush-janjal, tazyiq-zo'ravonlikdan yiroq bo'lish, mehnatsevarlik, ornomus, ibo va hayo, sabr, shukur, qanoat, bemorlarni yo'qlab turish va b.q.). Moddiy qad-riyatlari oila va mahalla a'zolarining iqtisodiy jihatdan ehtiyojlarini ta'minlashga xizmat qiladigan, avlod-ajdodlar tomonidan shakllantirib kelinadigan moddiy resurslardan iboratdir. Ya'ni, oila va mahalla a'zolari tomonidan qadrlanadigan uy-joylar, shaxsiy iqtisodiy ehtiyojlarini qondiradigan kundalik ro'zg'or buyumlari (ko'rpacha, yostiq, qozon-tovoq va b.q.), mehnat anjomlari (o'roq, ketmon, bolta, qaychi va b.q.), tinch va farovon yashash uchun xizmat qiladigan iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik, jinsiy, badiiy-estetik, tabiiy inshootlar, bog'u-xiyobonlar, tarixiy noyob uy-ro'zg‘or buyumlari, qimmatga ega bo'lgan ashyoviy asbobanjomlar va b.q.

Mahalla xotin-qizlar faollari milliy qadriyatlardan foydalangan holda oila ma'naviyatini takomillashtirish manbalarii

oila ma'naviyatini takomillashtirishning meyoriy-huquqiy hujjatlar (qonunlar, Prezident farmon va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qaror, farmoyishlar, xalqaro hujjatlar va b.q.), milliy oilaviy an'analar, urf-odatlar, rasm-rusumlar, axloq-odob qoidalari va boshqalar;

xalqimizning boy ma'naviy merosi ya'ni, Sharq va G'arb mutafak-

kirlarining oila ma'naviyati borasidagi meroslari(din va islom dini rivojiga ulkan hissa qo'shgan mutafakkirlar ijodi na'munalari, ko'hna va zamonaviy madaniy yodgorlikla, xalq og'zaki ijodining noyob durdonalari);

insonning ma'naviy kamoloti poydevori hisob-langanligi uchun badiiy va san'at asarlari, ommabop risolalar, ilmiy-metodik qo'llanmalar, darsliklar, esdaliklar;

namunali oilaviy hayotiy tajribalar;

OAV, teleradio ko'rsatuv va eshittirishlar, matbuot, internet, videomateriallar, ko'rgazmali targ'ibot mahsulotlari (plakatlar, bukletlar);

oila va xotin-qizlar masalalari bo'yicha O'zbekiston hamda xorijiy olimlarning ilmiy-metodik asarlaridan iboratdir.

Oila farovonligini ta'minlashda qadriyatlardan foydalanishning hamkorlik tizimi:

barcha tizimdagi barcha milliy oilalar;

hududlar ta'lim tizimi (maktabgacha, umumiy o'rta va professional ta'lim, oliy ta'lim, malaka oshirish tizimi);

mahallalarning 7 ta tizimi;

turli vazirlik va idoralarning hududiy tizimi;

ma'naviy-ma'rifiy targ'ibotchilar, «Oqila ayollar» harakati, «Olima ayollar» jamiyati, nuroniylar, «Buvijonlar» maktablari, otinoyilar, ko'chaboshilar va b.q. tashkilotlardagi gender masalalari bo'yicha maslahat kengashlari;

«Oila va gender» ilmiy-tadqiqot instituti;

yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash markazlari;

hududlardagi nodavlat va notijorat tashkilotlar;

xotin-qizlar monomarkazlari;

turli xalqaro va diniy ta'lim tizimi va b.q.

Oila va xotin-qizlar qo'mitasi xodimlari, mahallalardagi xotin-qizlar faollari oila forovonligini ta'minlashda milliy qadriyatlardan foydalanishda qo'yidagi tamoyillarga amal qilishi lozim:

oilaparvarlik,

vatanparvarlik;

adolatparvarlik;

insonparvarlik;

millatparvarlik (xalqlararo, millatlararo totuvlikka rioya etish);

me'yoriy-huquqiy hujjatlarga itoatkorlik;

milliy o'zlikni anglash;

davlat tizimiga hurmat;

fuqarolik burchiga sadoqat;

tinchliksevarlik;

mehnatsevarlik va b.q.

Ushbu tamoyillarga amal qilish natijasi qo'yidagi holatlarda namoyon bo'ladi: milliy va sulolaviy qadriyatlar asosida er-xotin, ota-ona va farzandlar, qaynona-kelin o'rtasida o'zaro ma'naviy-axloqiy munosabatlarga ko'ra kundalik hayot tartib-qoidalariga rioya etish, oila an'analariga muhabbat, sadoqat; bir-biriga nisbatan qadr-qimmatlilik, kamtarlik, sabr-toqatlilik; har qanday vaziyatda o'zini ma'naviyatini namoyon eta bilish; muloqot madaniyati, ongli intizom, milliy odob doirasida so'zlash, sermulohazalilik; saranjom-sarishtalilik, orastalilik; turli noaxloqiy illatlardan xolis bo'lish; e'tiqodlilik, milliy iftixor tuyg'usiga ega bo'lish, yurishturish, xatti-harakat qoidalariga, sog'lom turmush tarzi (kiyinish, ovqatlanish, shaxsiy gigiena, jismoniy salomatlikni saqlash) qoidalariga amal qilish; ro'g'orshunoslik madaniyatiga amal qilish, kattalarga izzatda va kichiklarga nisbatan e'tiborda bo'lish; adabiyot va san'atga muhabbatni namoyon etish; turli millat urf-odatlari, an'analari, tili, dini va madaniyatiga hurmat, bag'rikenglik; mehnat madaniyatiga amal qilish; reproduktiv salomatlikka amal qilishi, bola tarbiyasida tibbiy, psixologik, pedagogik, ma'naviy-axloqiy bilim, malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishi, farzandning bo'sh vaqtini samarali tashkil etishi, qiz bola uchun ona, o'g'il bola uchun otaning har tomonlama na'muna bo'lishi; oila a'zolarining o'zaro muhabbati, biologik moslik asosiga oila barpo etish; reproduktiv va jinsiy yetuklik; oila va jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy farovonligi, barqarorligi uchun fidokorlik, tashabbuskorlik va ijodkorlik; milliy qadriyatlarga sadoqatlilik; sog'lom ma'naviy-ruhiy muhit yaratish malaka va ko'nikmalariga ega bo'lish; kommunikativ kompetentlik mezonlariga rioya etish; oilaviy tarbirkorlik madaniyatiga ega bo'lish; "O'z bolangizni, o'z uyingizni, o'z Vataningizni ko'z qorachig'idek asrang!" shioriga fidoyilik; "halollik vaksinasi" bilan emlangan bo'lish va "jaholatga qarshi-ma'rifat" g'oyasiga amal qilish; oilaparvarlik, mehnatsevarlik; xalqlararo, millatlararo totuvlikka rioya etish va b.q. iboratdir.

Oila farovonligini ta'minlashda qadriyatlardan foydalanish mexanizmini amalga oshirishda qo'yidagi vazifalar ijrosi ta'minlanmog'i zarur: O'zbekistondagi barcha oilalarning talab va ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni targ'ibot va tashviqot qilishda soha mutaxassislari bilan hamkorlikda faol bo'lish zarur.

1. Buning uchun Respublika va hududiy ma'naviyma'rifiy tadbirlarni muvofiqlashtirish bo'yicha targ'ibot guruhlari a'zolari tarkibini das-

tlab ijtimoiy-siyosiy ma'naviy-ma'rifiy bilimlarga, obro'-e'tiborga ega bo'lgan, faol, fidoyi, taniqli, tajribali volontyorni respublika, viloyat, tuman (shahar), oila hamda mahallalar kesimida shakllantirmoq zarur.

Ushbu targ'ibotchilar uchun qisqa muddatli semenartreninglar tashkil etish, faoliyat yo'nalishlarini aniqlash va ular bo'yicha takliflar olish, bu borada amalga oshiriladigan ishlar bo'yicha "Chora-tadbirlar" shakllantirish, yo'nalishilar bo'yicha targ'ibotchilardan iborat guruhlarni tashkil etish, "Fuqarobay", "Xonadonbay", "Mahallabay" tarzda jamoatchilik asosida mavjud muammolardan kelib chiqqan holda individual, guruhli, jamoaviy va ommaviy shakllardan foydalanish zarur. Bu sohada eng muhimi individual shakldan foydalanmoq ijobiy natija berishi tabiiydir.

Milliy va umuminsoniy ma'naviy qadriyatlarning tarixiy taraqqiyoti, oila farovonligini ta'minlashdagi ta'lim-tarbiyaviy natijalari haqida yetarlicha bilim, malaka va ko'nikmaga ega bo'lish kerak. Dastlab qadriyatlar nima uchun kerak? – savoli bo'yicha milliy va umuminsoniy ma'naviy qadriyatlarning tarixiy taraqqiyoti, oila farovonligini ta'minlashdagi ta'lim-tarbiyaviy natijalari haqida yetarlicha bilim, malaka va ko'nikmaga ega bo'lmoq lozim.

Qadriyatlar ijtimoiy tarixiy taraqqiyot mahsuli sifatida o'z tarixiy ildizi, rivoji, vorislik jihatlariga ega. Qadriyatlar mehnat, ishlab chiqarish sohasidagi faoliyat, insonlar o'rtasidagi munosabatlar uchun foyda keltiradigan narsalar, hodisalar, xattiharakatlar majmuasi sifatida yuzaga kelib, ayrim oila a'zolari, hududlardagi ijtimoiy tizimlar (mahallalardagi 7 ta tizim) faoliyati, xatti-harakatini ma'lum yo'nalishga buradigan, tegishli me'yorga soladigan ma'naviy hodisa ekanligini chuqur anglab yetish asosida ulardan foydalanish talab etiladi.

Buning uchun, avvalo, oila a'zolarini o'rganish, ta'limtarbiya natijalarini monitoring qilish, uning mazmunini takomillashtirish ish shakl va metodlarini to‘g‘ri tanlashda muhim rol o'ynaydi. Buning uchun har bir hudud, mahalla, oilalarning milliy qadriyatlari va ularga amal qilish holati, natijalari haqida ma'lumotga ega bo'lish zarur. Buni o'rganishning metodologik asosini aniqlash; mazmunini va tamoyillarini belgilash; samarali metodlarini tanlash; tahlil etish, xulosa chiqarish, tavsiyalar berishyo'llarini aniq belgilab olmoq lozim. Shundan so'ng esa, o‘z kasbiy kompetentligi va kreativligini muntazam takomillashtirib borishi, bu borada bilim, malaka va ko'nikmalarini takomillashtirib borishi lozim.

2. Mahalladagi turli oilalar, xotin-qizlar urf-odatlari, an'analari, axloq-odob qoidalari haqida to'liq ma'lumotga ega bo'lish asosida samarali shakl-metodlardan foydalanish (suhbat, bahs-munozara,

uchrashuv, ma'naviy forumlar va b.q.) o'zining ijobiy natijasini beradi.

Oilaviy qadriyatlarni barcha toifa oila a'zolari ma'naviyatini takomillashtirishda ularning talab va ehtiyojlari, psixologik xususiyatlaridan kelib chiqqan holda individual, guruhli, jamoaviy va ommaviy shakllarda turli tamoyillarga tayangan holda targ'ibot va tashviqot ishlarini olib borish talab etiladi.

1. Mahalla xotin-qizlar faollari turli muammoli oilalarning ma'naviy qadriyatlar vositasida mustahkamligini ta'minlashda kasbiy kompetentligi va kreativligini to'liq safarbar etish talab etiladi.

2. Oilalar farovonligi, barqarorligi, tinchligi va baxtliligini ta'minlashda "O'z bolangizni, o'z uyingizni, o'z Vataningizni ko'z qorachig'idek asrang!" shioriga amal qilish zarur. Buning uchun muntazam O'zbekistonda oilaviy qadriyatlarni rivojlantirishning "Sog'lom oila – sog'lom jamiyat", " Oila – jamiyat va davlat himoyasida", "Farovon oila – farovon jamiyat asosi", "Oila – ma'naviyat o'chog'i", "Oila – jamiyat ko'zgusi" konseptual g'oyalariga oila va xotinqizlar ma'naviyatini takomillashtirishda asos-lanmoq zarur. Ya'ni. Bu borada ota-onalar, mutasaddi tizim vakillari bilan hamkorlik faoliyatlarini aniq maqsad va vazifalar asosida amalga oshirish talab etiladi.

Shuningdek, har bir xotin-qizlar faoli "Halollik vaksinasi" bilan emlangan bo'lish va mafkuraviy xurujlardan yiroq bo'lish "jaholatga qarshi-ma'rifat" g'oyasiga amal qilish zarur.

Shunday qilib, oilaning ma'naviy-axloqiy asoslarini takomillashtirishda innovatsion tarbiya texnologiyalar va metodlalardan ya'ni, multimedia resurslari, o'quv va badiiy adabiyotlar, elektron axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, maxsus teleradio rukunlari, reportajlar, ijtimoiy loyihalar, ilmiyommabop, badiiy, multiplikatsiyaviy hujjatli filmlar, elektron ta'lim resurslari, ma'sus interaktiv veb loyihalar, audivizual, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash, hikoya, davra suhbati, munozara, klaster, aqliy hujum va boshqalardan foydalanish faoliyat natijalarini doimiy kuzatish, nazorat qilish, tahlil etish, monitoring qilish o'zining ijobiy samarasini berishi muqarrar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi. – T., 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020yil 18-fevraldagi "Jamiyatda ijtimoiy-ma'naviy muhitni sog'lomlashtirish, mahalla institutini yanda qo'llab-quvvatlash hamda oila va xotin-qizlar bilan ishlash tizimini yangi darajaga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5938-son Farmoni.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi''2022-2026-yillargamo'ljallanganYangiO'zbekistonning taraqqiyot Strategiyasi to'g'risida”gi PF-60-son Farmoni.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 7-martdagi “Oila va xotin-qizlarni tizimli qo'llab-quvvatlashga doir ishlarni yanada jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-87-son Farmoni.

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 3-maydagi “Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida” gi PQ-4307-sonli Qarori // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2019-yil.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 22-dekabrdagi Respublika Ma'naviyat va ma'rifat Kengashining kengaytirilgan majlisidagi “Ma'naviyat hayotimizda yangi kuch, yangi harakatga aylanishi kerak” mavzusidagi nutqi.

7. Alimov U. Oilada farzand tarbiyasi / Mas'ul muharrir: Shayx Abdulaziz Mansur. – T.: Movarounnahr, 2016. – 456 b.

8. Komilov T., Abidova S. Milliy axloqiy qadriyatlar va ularning tarbiyaviy ahamiyati. – T.: Fan, 2000.

9. Jalolov H. Oila, mahalla va maktab hamkorligi // Tarbiya. – T., 2006. – № 2 [6).

11. Musurmanova O. Oila jamiyat tayanchi: Monografiya. – T.: Yoshlar nashriyot uyi, 2019. – 252 b.

12. Musurmanova O. Milliy qadriyatlar – oila ma'naviyati poydevori: Monografiya. – T.: Zarvaraq, 2023. – 113 b.

11. Musurmonova O., Farzandlarimga nasihatlar. 2-nashr. Pandnoma. – Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2022. – 180 b.

12. Musurmonova O. Oila ma'naviyati – milliy g'urur. – T.: O'qituvchi, 2000. – 200 b.

13. Musurmanova O., Norqulov H., Abdurahimova F. Mahallalarda oila farovonligi: milliy qadriyatlar va odob durdonalari: Uslubiy qo'llanma. – T.: Mahalla va oila nashriyoti, 2023. – 116 b.